

نغمه‌های حماسه‌ساز

مثل موسیقی متن یک شاهکار هنری، همچنان تازه‌اند و ماندگار. اگر روزهای پرتلاش بهمن ۱۳۵۷ و همدلی، اتحاد و همبستگی مردم را به یک فیلم سینمایی جذاب و خاطر‌انگیز تشبیه کنیم، سرودهای انقلابی و موسیقی متن آن شاهکار هنری‌اند. آثاری که اشعار و موسیقی حماسی و امیدبخش شان انگار از دل همین مردم جوشیده و سپس مثل کنار هم قرار گرفتن نت‌های موسیقی، آنها را برای سرنوشتی رژیم طاغوت با هم متحد کرد. در این پرونده به داستان ۲۲ سرود انقلابی پرداخته‌ایم که در ایام پیروزی انقلاب هر کدام در گوشه‌ای از این شهر خلق شده و تا امروز در حافظه مشترک ما مانده‌اند. ویژه‌نامه همشهری محله در این شماره حاصل گفت‌وگو با محمد گلریز، خواننده بسیاری از سرودهای انقلابی، سیدحمید شاهنگیان، خواننده و آهنگساز سرودهای انقلابی و وحید نیکخواه آزاد، ترانه‌سراست.

وحید نیکخواه آزاد
شاعر

سیدحمید شاهنگیان
خواننده و آهنگساز

محمد گلریز
خواننده

این بانگ آزادی است، کز خاوران خیزد

روی شعارها شعر می‌گفت. «سرود این بانگ آزادی است به سرود انقلاب معروف شد و در همان روزهای نخست پیشنهادهای اینک به عنوان سرود ملی انتخاب شود نیز مطرح شد. در حقیقت همه مضامین انقلاب در اشعار این سرود روایت شده است و تصویری مکتوب از آن روزها را فریاد می‌زند.

شده بودیم و در شرایطی که هنوز در بحبوحه شب‌های نزدیک به پیروزی انقلاب بود، برای سرودها و شعرهای انقلابی دور هم جمع می‌شدیم. یک روز که به ساخت سرود انقلابی فکر می‌کردیم، گفتیم که برای شعر آن سرودها هیچ چیز بهتر از الگوبرداری از شعارهای این مردم نیست. من در آن دوران ۳۰ ساله بودم، همراه با آقای راغب در تظاهرات شرکت می‌کردیم تا ملودی سرود در بیاید. سرود این بانگ آزادی است در حقیقت از نفسی پاک مردم متولد شد، با همان ریتم و آهنگ و مسلماً همین ویژگی باعث شد تا به دل بنشیند. او ادامه می‌دهد: «شب‌ها، شعارها را با آقای راغب بررسی می‌کردیم و او نت‌ها را می‌نوشت. شعارها را هم از طریق تلفن با مرحوم سبزواری در میان می‌گذاشتیم و او نیز

الله اکبر، خمینی رهبر
این بانگ آزادی ست کز خاوران خیزد
فریاد انسان‌هاست کز نای جان خیزد
اعلام توفان‌هاست کز هر کران خیزد
آتشفشان قهرملت‌های در بند است
حبل‌المتین توده‌های آرزومند است
الله اکبر، الله اکبر، خمینی رهبر

مأموران به استودیو بردند. آن شب‌ها حکومت نظامی بود و ضبط آهنگ باید مخفیانه انجام می‌شد. اگر چه از ساعت ۸ شب حکومت نظامی برقرار می‌شد، اما آنها در زیرزمین استودیو صبا و در پس فریادهای الله اکبری که از پشت بام خانه‌ها به آسمان بلند بود، مشغول ساخت این اثر ماندگار شدند. سرود الله‌الله پس از پیروزی انقلاب نخستین سرود انقلابی بود که از صدا و سیما جمهوری اسلامی پخش شد.

که از محله تجریش تهران سودای بازگری در سرداشت نشنیده بود. آنطور که خود روایت کرده است تازه صدای صبا و برای مخاطب در همه گیر شدن این سرود بی تأثیر نبود. اما ماجرای ساخت این اثر در استودیو صبا، آن هم در بحبوحه پیروزی انقلاب و شب‌های حکومت نظامی، شنیدنی است. آن روزها رضا رویگری مشغول تمرین نمایش «سهراب و عصر سنجاقک» بود که فریدون خشنود، آهنگساز سرود الله‌الله، برای خواندن این سرود با او تماس گرفت. خشنود پیش‌تر صدای رویگری را شنیده بود و می‌دانست که حرفه این جوان خوانندگی نیست. اما انگار او از این راز خیر داشت که اگر مردم صدایی ناآشنا و از جنس خودشان را آن هم از جوانی که به شور انقلابی‌اش در محله شهرت دارد بشنوند، این سرود را از آن خودشان می‌دانند. رویگری و خشنود برای ضبط آهنگ به استودیو صبا رفتند. زنجیر، طبل و سنج را در گونی ریختند و پنهان از چشم

الله‌الله‌الله‌الله‌الله
لا اله الا الله لا اله الا الله
ایران ایران ایران ایران رگبار مسلسل‌ها
ایران ایران ایران مشته شده پر ایوان
الله‌الله‌الله‌الله‌الله
لا اله الا الله لا اله الا الله
ایران ایران ایران خون و مرگ و عصیان
خون و مرگ و عصیان...

مسلمانان به پا خیزید

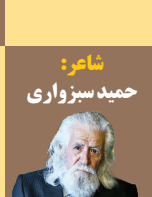

آهنگساز:

محمدعلی ابرو آویز
محل ضبط:
خیابان لارستان

خواننده:

گروه کر

شاعر:
حمید سبزواری

خواننده:
محمد گلریز

آهنگساز:
احمدعلی راغب

شاعر:
حمید سبزواری

محل ضبط:
رادیو تهران

سرود «این بانگ آزادی است» یکی از ماندگارترین سرودهایی است که در همان روزهای ابتدای انقلاب سروده و اجرا شد؛ سرودی که همچنان بعد از گذشت ۴۵ سال، هر روز، قبل از اخبار ساعت ۱۴ رادیو، پخش می‌شود. زنده‌یاد احمدعلی راغب که بسیاری از ملودی و آهنگ‌های سرودهای انقلابی را ساخته است و لقب «مرد هزار آهنگ» را به او داده بودند، مردی بی‌پروا و عاشق بود. برای بسیاری از ملودی‌هایی که نوشت در جمع مردم قرار می‌گرفت تا بتواند حس و حال مردم را درک کند. محمد گلریز، خواننده سرود این بانگ آزادی می‌گوید: «منزل ما آن زمان نزدیک منزل آقای راغب در خیابان ایران، چهارراه ابوسردار بود. مرحوم حمید سبزواری بزرگوار نیز نزدیک ما زندگی می‌کرد. تقریباً ما یک گروه

الله‌الله‌الله

خواننده:
رضارویگری

آهنگساز:
فریدون خشنود

شاعر:
افشین سرفراز

محل ضبط:
استودیو صبا
(خیابان فلسطین)

زمستان ۱۳۵۷ بود. مردم با شور و شعور انقلابی مبارزه می‌کردند. در یکی از همان شب‌های سرد، چند جوان انقلابی در زیرزمین استودیو صبا اثری ساختند که هنوز هم تازه است و شنونده را با سرعت نور به روزهای خون و قیام می‌برد. ۴۵ سال از خلق سرود ماندگار «ایران، ایران، ایران، رگبار مسلسل‌ها» می‌گذرد اما این اثر شنیدنی نه تنها برای جوانان دهه ۵۰ بلکه حتی برای جوان‌های دهه‌های شصت، هفتاد، هشتاد و نودی هم یکی از نمادهای انقلاب است. راز ماندگاری سرود «الله‌الله» را باید در ترکیب هنری یکی از استادان موسیقی و شور انقلابی جوان خوش صدایی که هنرش را وقف مردم کرده بود جست‌وجو کرد. تا پیش از ساخت این سرود کسی صدای رضارویگری، جوان خوش قریحه و هنرمندی را

بود که مهم‌ترین این سرودها «بوی گل سوسن و یاسمن آید»، «معمار و طراح حرم» و «سمفونی ۱۷ شهریور» و... است.

المعمار و طراح حرم، برخیز!
به‌پا خیزید ای مسلمانان، به‌پا خیزید
الله اکبر الله اکبر / الله اکبر الله اکبر
شنیدید ای مسلمانان، به‌پا خیزیم و جان بازیم
بساط دشمن دین را بسوزیم و براندازیم
به‌پا خیزیم و کاخ خون به یک ضربت فرو ریزیم
وجود زشت شیطان را به قعر دوزخ اندازیم
اگر جلاد بی ایمان بخواد خون ما بریزد
من و یاران به هم‌سازیم و بنیادش براندازیم
الله اکبر الله اکبر / الله اکبر الله اکبر